

Ю НЕСЬО

ПРИВИД

СКАНДИНАВСЬКИЙ
ГОСТРОСЮЖЕТНИЙ
РОМАН

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2013

Частина перша

1

Пронизливі верески кликали її і гнали вперед. Наче гострі акустичні списи пронизували вони всю решту звуків у центрі нічного Осло: безперервне гудіння автомобілів за вікном, далеку сирену, чие виття то наростало, то спадало, та церковні дзвони, що почали бренькати неподалік. Вона вирушила на полювання за поживою. Провівши носом по огидному засмалцьованому лінолеуму на кухонній підлозі, блискавично вловила й розсортувала навколишні запахи на три категорії: їстівні, загрозливі та неістотні для виживання. Їдкий сморід сірого цигаркового попелу. Солодкий, мов цукор, аромат крові на шматку бавовняної вати. Гостро-гіркий запах пива на кришці пляшки з-під світлого пива «Рінгнес». З порожньої металевої гільзи, призначеної для свинцевої кулі дев'ять на вісімнадцять міліметрів, долітали газові молекули сірки, селітри та вуглецю. Така куля називалася «макаровською» — за назвою пістолета Макарова, для якого цей калібр був початково розроблений. Дим з досі тліючої цигарки із жовтим фільтром та чорним папером, на якому виднівся російський імперський орел. Тютюн можна їсти. І раптом — запах алкоголю, шкіри, мастила та ас-

фальту. Черевик. Вона обнюхала його. І вирішила, що їсти його буде важче, аніж оту куртку у шафі, що смерділа бензином та дохлою твариною, з якої була зроблена. А потім мозок пацючихи зосередився ось на чому: як же ж продертися крізь оте, що лежало поперед нею? Вона намагалася протиснутися і з одного боку, і з другого, спробувала пролізти під низом, але не змогла, незважаючи на те, що була лише двадцять п'ять сантиметрів завдовжки і важила всього-на-всього півкілограма. Перепо-на лежала на боці спиною до стіни, перекриваючи доступ до нори, де восьмеро новонароджених, іще сліпих та безволосих дитинчат верещали все гучніше й гучніше, просячи її молока. Ця гора плоті смерділа сіллю, потом та кров'ю. То було людське тіло. Живе людське тіло: крізь голодне пищання своїх дитинчат її чутливі вуха зачули слабке серцебиття.

Вона перелякалася, але вибору не мала. Необхідність годувати свою малечу взяла гору над усіма небезпеками, усіма складнощами та всіма її інстинктами. І вона підняла носа до гори, наче намагаючись нюхом відчути вірне рішення.

Церковні дзвони почали бити в унісон з людським серцем. Один удар, другий. Третій, четвертий...

Вона вишкірила зуби.

Липень. От зараза! В липні помирати не можна. Це мені справді церковні дзвони чуються, чи то — галюциногени в отих чортових кулях? Що ж, значить прийшов гаплик. Утім, яка в біса різниця? Там чи тут. Зараз чи згодом. Але невже я і справді заслужив на те, щоби померти у липні? Коли співають пташки, дзенькотять пляшки, з річки Акерсельва лине сміх, а прямо під твоїм вікном чути звуки шалених літніх весе-

лощів? Невже я заслужив, щоби отак лежати на долівці брудного закапелка, з додатковим отвором у моєму тілі, з якого витікає все: і життя, і скороминущі, мов блискавки, спогади про все те, що привело мене сюди? Все — маленьке й велике, цілий оберемок випадкових та не зовсім випадкових подій; невже це я, невже це — кінець, невже це — моє життя? А я ж мав плани на майбутнє! Але тепер усе це перетворилося на лантух з трухлявою тирсою, несмішний жарт, жарт настільки короткий, що я встиг би розповісти його іще до того, як скінчиться бренькання цього оскаженілого дзвона! Вогонь пекельний! Ніхто не попереджав мене, що помирати так боляче. Ти тут, татку? Не полишай мене, тільки не зараз. Слухай-но оцей жарт: мене звуть Густо. Я дожив до дев'ятнадцятирічного віку. Ти був мерзотним типом, який впорснув своє сім'я мерзотній самиці, і через дев'ять місяців я вигулькнув на світ, та не встиг вигукнути «Татку!», як мене віддали до прийомної сім'ї. Там я вже розходився і лиходіяв, як міг. А вони натомість міцніше закутували мене в пелюшки так, що я ледве дихати міг, і питали: що тобі дати, аби ти пельку стулив? Може, морозива, чорти б тебе забрали? Вони й гадки не мали, йолопи, що людей типу нас з тобою рано чи пізно пристрілюють або знищують, наче паразитів, бо ми поширюємо заразу й занепад і розплоджуємося мов пацюки, якщо маємо таку можливість. Тому їм нема на кого нарікати, окрім на самих себе. Та їм завжди щось треба. Кожному неодмінно щось треба. Коли я вперше побачив в очах своєї прийомної матері те, *що їй треба*, мені було тринадцять.

— Ти такий гарний, Густо, — сказала вона, увійшовши до ванної.

Я навмисне не став замикаати дверей і вмикати душ, щоби звуки не привернули її уваги. Та вона все одно зайшла. А перед тим, як вийти, затрималася на порозі трохи довше, ніж треба було. І я посміхнувся, бо тепер знав. Отакий я маю талант, татку: завжди бачу, *що* людям треба. Може, це я від тебе успадкував? Ти теж такий був? Коли вона вийшла, я поглянув на себе у велике люстро. Моя прийомна мати не першою сказала, що я гарний. Я розвинувся раніше за решту хлопців: високий, стрункий, не по роках м'язистий та широкоплечий. Волосся настільки чорне та блискуче, що світло наче відскакувало від нього. Високі вилиці. Квадратна щелепа. Великий пожадливий рот, але з тонкими, як у дівчини, губами. Гладенька смаглява шкіра. Карі, майже чорні очі. «Смаглявий пацюк» — так охрестив мене один з хлопців у класі. Здається, звали його Дідрик. Він збирався стати концертним піаністом. Мені вже виповнилося п'ятнадцять, і він сказав на увесь клас: «Отой смаглявий пацюк навіть читати толком не вміє».

Ясна річ, я просто розсміявся, і все, бо знав, чому він так сказав. Знав, кого він хотів: він хотів Камілу. Він кохав її, але приховував свої почуття до неї, а Каміла й не намагалася приховувати, що кохала мене. Якось на шкільній вечірці я помацав те, що було у неї під светром. виявилось, що було там небагацько. Так собі. Я розповів про це двом-трьом хлопцям. Напевне, Дідрик про це дізнався і вирішив у такий спосіб висловити мені своє презирство. Не можу сказати, що його вихватка сильно мене дістала, але коли на тебе наїжджають, то мусиш давати відсіч. Тому я пішов до байкерського клубу і звернувся до Туту. Я вже приторговував їхньою наркотою і сказав, що коли виконуєш пристойну роботу, то треба, щоб

тебе поважали. І Туту пообіцяв, що займеться Дідріком. Трохи згодом Дідрік не став пояснювати, яким чином два його пальці защемило дверима шкільного хлопчачого туалету, але «смагливим пацюком» він мене більше ніколи не називав. Ну і, звісно, концертним піаністом він також не став. От зараза, як же мені боляче! Ні, татку, не треба мене втішати, мені треба допомогти. Ще один постріл — і я без подальших набриданих полишу цей світ. Обіцяю. Ну от, знову отой церковний дзвін почав бемкати. Татку, де ти?

2

У «Гардермоені», головному аеропорту Осло, була майже дванадцята ночі, коли літак рейсу SK-459 з Бангкока зарулив на призначену для нього стоянку біля виходу № 46. Капітан Торд Шульц увімкнув гальма, повністю зупиняючи свій «Аеробус-340», а потім швидко вимкнув подачу палива. Металічне виття реактивних двигунів скотилося діапазоном частот до добродушного бурчання, а потім зовсім ущухло. Торд Шульц автоматично відзначив час: три хвилини сорок секунд від моменту посадки — на дванадцять хвилин раніше графіка. Разом з пілотом-помічником він, звіряючись з картою контрольних перевірок, розпочав процедуру вимкнення систем літака і його підготовки до паркування, бо машина мала залишитися тут до ранку. Разом з товаром. Шульц побіжно проглянув польотний журнал, витягнувши його зі своєї валізки. Вересень 2011 року. В Бангкоку й досі триває сезон дощів, там парко й душно, як і завжди, тому капітану лайнера дуже хотілося швидше потрапити додому, щоби зануритися в перші вечори прохолодної

осені. Вересневий Осло. Немає кращого місця на землі. Торд Шульц заповнив бланк для залишкового палива — паливний рахунок. Він уже навчився звітуватися про паливо. Прямуючи з Амстердама чи Мадрида, летів швидше, ніж дозволяв економний режим, і при цьому спалював додаткового керосину на тисячі крон. Насамкінець бос викликав його на килим.

— Куди ти мчиш?! — заволав він. — У тебе ж немає транзитних пасажирів, яким треба встигнути до наступного рейсу!

— Ми — найпунктуальніша авіакомпанія у світі, хіба ж ні? — промимрив Торд Шульц, цитуючи рекламне гасло.

— Якщо ти так просиратимеш пальне, то ця найпунктуальніша у світі компанія невдовзі вилетить у трубу! Ти кращого пояснення не зміг придумати?

Торд Шульц тільки плечима знизав. Не міг же він назвати справжню причину, яка змушувала його «газувати»: йому треба було облаштовувати декотрі *власні* справи під час рейсу, на який його ставили: до Бергена, Трондхейма чи Ставангера. Було вкрай важливо, щоби в цей політ вирушив саме він, а не хтось з інших пілотів.

Торд Шульц був надто старим і досвідченим, щоби начальство могло заподіяти йому щось серйозне. Воно могло лише тупати ногами й докоряти. Упродовж своєї пілотської кар'єри він не зробив жодної серйозної помилки, в авіакомпанії його шанували, і йому залишалося всього кілька років до двох п'ятирок — п'ятдесятип'ятирічного віку, коли він за будь-яких обставин вийде на пенсію. Торд Шульц зітхнув. Він ще мав кілька років, щоби виправити становище і не піти на заслужений відпочинок з репутацією пілота, через чиє марнотратство авіакомпанія могла вилетіти в трубу.